

LIETUVA

NR. 36

MŪSU KAINOS

atatinka mūsų

PAGAMINTU

BATU tikrai

vertei

Neleiskite savęs apgauti išviršine išvaizda.
Mūsų įmonė žinoma visame krašte, visados
pateikia vertingus gaminius.

Aukšta kokybė
Didelis patvarumas
Gera išvaizda

CALÇADO JONAS

JONAS VIGELIS

FAB. RUA S. CAETANO, 862 - 809 - TEL. 9-4682

LOJA: AV. ZELINA, 73

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

AV. DUQUE DE CAXIAS, 237 - SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVISKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:

RUA VENDA NOVA, 116 - VILA ZELINA
SÃO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Ž I N O M A

Siuvėja VERONIKA BACEVIČIENĖ,
iš MOOCOS, RUA da MOOCA 3206
nr., persikėlė į Av. ZELINĄ 60 nr.
(prie Rei do Prego).

Praneša savo klientams.

VIENTELIAI ATSTOVAI
GARSIOJO VANDENS
LINDOYA

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMŪS CARRIERI

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.
Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

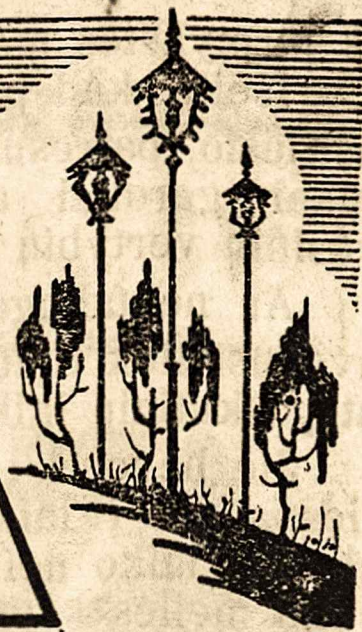
RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal, 3967
SÃO PAULO

Mūsų LIETUVA

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1949 (II m.)

São Paulo (Brasil) Geguzės 14 d. (Maio)

Nr. 10 (36)

J. KIDYKAS S. J.

PASVIRĖ KRYŽIAI

Kryžių kryžiai! Ir kryžkelėse, ir prie upelių šalia tiltų, ir kalnelių viršūnėse, ir sodybų kieme, kur nepažvelgsi — vis kryžiai.

Taip buvo Lietuvoje.

Yra kryžių ir kituose kraštuose, bet jie ne tokie, kaip Lietuvoje. Kitur jie geležiniai, ar mūriniai, tokie pliki, šalti, nejautrūs.

Lietuvos kryžiai medžio, išraižyti, išpuošti spinduliais, gėlėmis, žvaigždutėmis, mėnuliais. Nemėgsta lietuvis pliko kryžiaus! Jei jau dieviškoji Meilė panorą prisikalti prie kryžiaus, tai jautri lietuvių širdis turi jį kuo puošniausiai padabinti. Ir kiek sumanumo, kiek kruopštumo, kiek meilės sudėta į Lietuvos kryžius.

Negi statysi, negi puoši nemylimą daiktą! Ne! Lietuvos kryžiai pagimdyti mylinčios lietuviškos širdies.

Bet ar pastebėjai, kad tie mūsų kryžiai dažniausiai pasvirę? Tartum ilga ilgo amžiaus senukai palinkę! Ar nekrito akin, bežiūrint Lietuvos kryžių albumus, ar net menininkų pieštus jų gaveikslus, kaip dangiui jų jau trūksta papuošalų? Kitam net pusė skersinio nulūžę? Kone visi jie tokie apsamonoję, suskilę, o ne sykį ir patį Kristaus Kūną matai tik viena ranka bekabant. Ir gaunasi vaizdas, tartum Lietuvos laukams būtų netikę tiesūs, sveiki, neaptriušę kryžiai. Argi lietuviams patiktų kreivumas, apsamonėjimas, sutrešimas?

Ir taip, ir ne.

Juk buvo laikai, kada tie kryžiai stovėjo tiesūs, tartum lieknos eglės stiebėsi saulėn, dangun. Netrukso tada nė vienos žvaigždutės, nė spindulėlio, neaugo ant jų kerpės, nei samanėlės. Tai buvo tada, kai lietuvių širdia tebebuvo tiesi, kai buvo gyvas stiprus tikėjimas, kai jame liepsnojo karšta Kristaus meilė, kai jam pirmoj vietoj rūpėjo dangus, o ne žemelė.

Tada jis tebebuvo nemokytas, gal vergas, ar bent baudžiauninkas. Tada jis, lyg mulas, nuo gaidžių iki sutemų dirbo dvarui, ne sau. Tada

valgė juodą, lyg durpė, sėlenų prismigusią duoną ir ne kartą ėjo namo rykščių išvagotą nugarą nešinas.

Ir tas vargingas, be laisvės, kenčias lietuvis mylėjo, statė tvirtą tiesų kryžių, kur jis suklypęs prisiminė, jog yra vienas, kurs jį aistringai myli, kurs už jį kenčia. Statė sau kryžių, kur jis galėjo išsiverkti, pasiguosti, atsigauti, rasti stiprybės nešti sunkiai savo gyvenimo naštai.

Kad tai ne svajonė, kad kryžius tikrai buvo lietuviui paguodos šaltinis, tai tvirtina mūsų dainos.

Lietuva kryžių ir dainų šalis!

Statė lietuvis kryžius ir dainavo. Tada jo širdis buvo tiesi, tikėjimas nesvyravo, meilė Kristui buvo nuoširdi ir kryžiai tiesūs, neapšepę.

Plaukė metai su Nemuno, Neries, Šešupės vandenimis.

Nešė jie Lietuvos ršt, laisvę, baltesnės duonos kash. Nebereikėjo lietuviui ašarų prie kryžiaus lieti, nei išplaktos nugaros prie jo glausti; nebereikėjo maldauti, kad Viešpats sutrauktų vergijos pančius.

Ir ėmė užželti takeliai prie kryžių. Ir paliko jie vieni, pamiršti, palikti vėjams, lietuvis bei paukščiams lankyti. Lietuvis labiau pamilo žemę, ne dangų ir kryžius, ta dangaus rodyklė, sulinko, apsamanojo, o ne vienas ir prie pilkosios žemelės prisiglaudė, lyg tas vaikų apleistas senelis tėvas. Tegu sau trūnija, tegu guli, ta senų laikų liekana.

Kryžius moderniojo lietuvių širdies nebejaudino, nebežavėjo. Čia jau viešpatavo nauja meilė: meilė pažangos, mokslo, meilė mašinos, gero bekono, pinigėlio. Nebe apie tolimą dangų, o apie laimingesnę gyvenimą visko pertekusioje šviesioje Lietuvoje jis svajojo.

Tik kur ne kur beišdygdavo naujas, tiesus, šviesus kryžius, tartum paskutinėmis jėgomis kovodamas už savo teisę Lietuvoje klestėti. Bet

tos pirmąsias meilės jis Lietuvoje neberado.

Išeitų, kad pasvirusieji Lietuvos kryžiai yra pašlijusio, patrešusio tikėjimo liudininkai; liudininkai gerokai ataušusios Kristaus, dangaus, dvasinių vertybių meilės.

Ar nebūdinga, kad ir mūsų išeivija, apsigyvenusi tiek Šiaurės, tiek Pietų Amerikose, iki pat paskutinių laikų nestatė lietuviškų kryžių.

Jie bėgo iš Lietuvos vargo, iš skurdo, iš priespaudos į laisvę, į patogesnę gyvenimą, ir nebeliko laiko nei noro galvoti apie kryžių, nebeliko meilės kryžiui — jie bėgo ir nuo lietuviško kryžiaus!

Tiktai dabar, paskutiniai Lietuvos išeiviai, karo sumišimų nublokšti svetimosna žemėsna, vėl prislėgti vargo, bado, vėl netekę laisvės, dabar vėl pradėjo statyti kryžius. Nebepalinkusius, nebesutrešusius, o tiesius, tvirtus, su visais lietuviškos širdies pagimdytais pagražinimais.

Atrodo, jog iš naujo atgimė lietuvių kryžiaus meilė. Atrodo lietuvis ima pabusti, susivokti, jog gyvenimo kelyje ir kovose jis turi tik vieną ištikimą mylintį draugą — Kristaus kryžių. Atrodo lietuvis vėl ima suprasti, jog pagauda, suraminimas, pastiprinimas yra kryžiuje, o ne gyvenimo patogumuose, ima suprasti, jog tik kryžiaus ženklas yra tikrasis žmogaus laisvės, lygybės, brolybės ženklas.

Kai dabar mūsų tautai atrodo išmušusi sunaikinimo, ištirpimo, išsiblaškymo valanda, visiems ir kiekvienam tautiečiui reiktų kabintis į kryžių, į tiesų, tvirtą, nepasvirusį kryžių — jis yra pergalės, laimėjimo, prisikėlimo laidas, jis lietuvių tautos neatskiriamą pažibą.

Bet tik stačias, tiesus, tvirtas, iš mylinčios ir tikinčios širdies išaugęs, o ne pasviręs, ne sutrūnijęs ir ne apsamanojęs kryžius.

Liúdnos tikrovės proga

Žinia, pavasariop, kuomet alyvų, jazminų žiedų aromatas, ypač vakarų sutemuose, nuvertindavo perniek geriausios rūšies ir kvapiausius kvėpalus, mano tėviškėje būta kaimyno, kuris nesidžiaugė tuo pavasario gamtos grožiu.

Ne! Jisai buvo džiovininkas, šestą pavasarį sutikdamas lovoje, skundėsi:

— Prieteliau, priverk langą...

— Jonai, — bandžiau guosti — juk pavasaris... Toks grožis...

— Neapkenčiu to grožio... Man tvanku... Mane smaugia... — ir nebaigus jam sakinio, iš burnos išsiveržė kraujo klanas.

Taip. Ir anuomet Tėvynėje būta pavasario.

Mūsų Tėviškės pavasario grožį, žiedų aromata, nustelbė ne kokie nors prašmatnūs Paryžiaus kvėpalai, bet mongolų, kirkizų, uzbekų, kelmukų ir kitų tiems «džentelmanams» giminųjų vergų nepakenčiamas prakaitas ir... durtuvas.

Anuomet, mes nejutome to grožio, to pavasario džiaugsmo. Mes nebuvo džiovininkai, bet mums, savuos laukuos, savoj žemėj, neišteko oro ir laivės...

Nekviesti nedraugai, iš mūsų sodų, iš mūsų kūrų, it skorpionai, gėrė pavasario džiaugsmą ir kraują...

Prieš aštuonetą metų, pavasariop, mūsų Tėvynėje dėjosi skaudūs dalykai.

Tėvynė pasruvo aimanose, ašarose ir kraujuje!

Lietuvai grįžo Muravjovo laikai — jos sūnų ir dukrų kánčia nusitęsė iki Vorkutos ir toliau į raudonojo pragaro glėbį.

Taip buvo anuomet.

O nūdien?

Nūdien Tėvynėje vėl kartojasi skaudi praetis.

Lietuva keliama į naująjį vargą. Jau yra žinoma, kad iš Tėvynės išvežta 130 transportų, kas sudaro apie 400.000 žmonių. Priskaičius nužutytus bei dingusius «be žinios» 300.000, Lietuvos nuostoliai lietuviams siekia apie 700.000

ŽODIS SUKAUSTY TAM LATRUI

Žinomas rašeiva ir «Sukaustytų Latrų» autorius Jonas Marcinkevičius, kuris pirmosios bolševikų okupacijos metu stachanovietiškai darbavosi lietuvių gaudyme ir išvežime, pavasariop prašneko per Vilniaus radio, ragindamas tremtinius grįžti namo. Latras Jonas, kuris amžinai būna girtas, laimingu sutapimu pasirinko labai vykusią temą:

«REIKIA GALVOTI BLAIVIA GALVA»

Ačiū! Labai Ačiū! Mes, tremtiniai, ištrukę iš jūsų, draugai latrai, «draugystės», jau senai galvojame blaivia galva.

AL. KĖDAINIS

V e t o

Bernardas BRAZDŽIONIS

Jie sako mums:

— Varpai bažnyčių malda taikai gaudžia,
žmogus pro juos mirties balsų kad negirdėtų;
Tauta tautos, žmogus žmogaua neskriaudžia...
— Ne, netiesa! — šaukiu aš: — melas! Veto!

Jie sako mums:

— Mirties stovyklų vartai atsivėrė —
Dabar visiems užteks dangaus žvaigždėto;
Nužudėm mes Europos žmogų - žvėrį...
— Ne, netiesa! — šaukiu aš: — melas! Veto!

Jie sako mums:

— Su laisvu -- laisvas, o lygus — su lygiu, —
Vėl visos tautos rado savo vietą;
Vėl grįš kariai namo iš laisvės žygio...
— Ne, netiesa! — šaukiu aš: — melas! Veto!

Ir su manim štai šaukia pavergtųjų
Mirties stovyklose ir be tėvynės milijonai...
(Jiems tylint, akmens šauktų, netylėtų:
— Nuimkit melo kaukę! Veto! Veto!)
Padėk jiems, Viešpatie, padėk, tik Tu jų
Pasėji grūdą šventai laisvės duonai.

(Iš eilėraščių rinkinio: «Šiaurės Pašvaistė»)

L i e t u v a

Pranas KOZULIS

(Rašo iš Kanados miškų)

Tu palikai giliuos pusnynuos,
nuo kraujo žemė kaito —
buvai tartum plaukais lininiais
kukli laukų mergaitė.

Šimt-i dėl Tavo vardo grūmės
išalkę ir be miego —
je su didžiom viltim išėjo
ir su prastom sermėgom.

Vėl kraujas iš širdies srovėna
ir Tau ant veido krenta...
Pabusk, pakilk, Branžioji mano,
ant aukšto marių kranto.

1949, Vasaris,
Canada

Niekuomet Neuzmirsiu

Klemensas JŪRA

Aš menu — niekuomet neužmiršiu,
Mėlynųjų žvaigždėtų akių;
Ir jausmų gilesnių nepatirsiu,
Nei žydrios kūdikystės laikų...

Nesugriš nužydėjusios vasaros,
Tie gražiausių vilionių sapnai...
Bet ir žerinti skruostuose ašara,
Neišnyks atminty amžinai...

Tavo svyrančios gelsvosios kasos
Užliūliudavo mažą lopšį,
Ir gyvenimo miglos nei rasos —
Neišdildys jau jų atminty...

Net klaidžiausių dienų labirintuos
Tartum Angelas Sargas — lydi;
Tavo žydriosios akys sušvinta,—
Tavo meilė liepsnoja širdy...

Ak, senai pralingavo gegužis:
Tada medžiai skendėjo žieduos...
Tave antvožu karsto užvožė...
Juodu kryžium prislėgė kapuos.

Ir vėliau... ak, vėliau daugel kartų
Vaiko ašarom kapą prausiau...
Prie liūdnų paslaptinių vartų —
Ašarodamas grįžti prašiau...

Tu našlaičio dalioj mane guodei,
Tu palaiminai meilėj pirmoj...
Nors dažnai širdy kaupėsi gruodas,
Vyto gėlės, be laiko, audroj...

Bet žinau — niekuomet nepamiršiu
Mėlynųjų žvaigždėtų akių...
Jei rūščioji tremtis ir pakirstų,
Taip toli nuo gimtųjų namų...

Tu lyg Angelas Sargas lydėsi,
Tolimų kontinentų keliais...
Ak, norėčiau — gegužės pavėsy —
Vėl suklypti prie kapo — tenai...

ARMONIKĖLĖ

JURGIS JANKUS

Su Stasiu Narbutu buvom iš vieno kaimo. Jis mėgdavo vakarais užėti pas mane, ir mudu nejučia prasėdėdavom ligi dvyliktos, o kartais ir ilgiau.

Jis turėjo stovykloje daug ryšių ir turėdavo ką papasakoti, o aš nerūčiau, ir mano cigaretės visada gulėdavo ant stalo.

Bet daugiausia laiko praleisdavom tylėdami, kiekvienas paskendęs savo mintyse.

Kartą, pakėles akis, pamačiau jį su šypsniu žiūrint į mane.

— Ko šypsais? — paklausiau.

— Atsiminiau tokį niekutį. Iš kūdikystės. Tu, tur būt, seniai užmiršai. Ir aš buvau užmiršęs, bet nei iš šio, nei iš to atėjo į galvą. Iš tikrųjų, man avęs gal net atsiprašyti reikėtų. Nieko neatsimeni?

Aš tikrai nieko negalėjau atsiminti.

Tada jis pasakė:

— Žinai, tau kartą nupirko armonikėlę, ir tu įmetei į kūdrą? Užmiršai?

Tą puikiai atsiminiau. Iš Švenčiausios Trejybės atlaidų tėvas parnešė man ir broliui po armonikėlę. Brolis už mane buvo trim metais vyresnis, ir turėti armonikėlę jam buvo garbės reikalas. Jis labai atsargiai pagrodavo, vos prie lūpų tepridėdamas, paskum suvyniodavo į baltą papierėlį ir vėl padėdavo į dėžutę. Man armonikėlė buvo visas gyverimas. Aš grojau per dieną, būčiau ir per naktį grojęs, jeigu nebūtų reikėję pačiam eiti gulti ir kitiems duoti ramybės. Per dvi savaites jau mokėjau visas polkas, kurias grojo kaimynų Telesforas, ir visas dainas, kurias dainuodavo mano motinai. Viena polką jau įmančiau paraitydavau net ir už patį Telesforą. Žinoma, mano armonikėlė nebebuvo tokia nauja, kaip brolio: nuo priekinės pusės buvo nusišėrę visi dažai, dvi pertvarėlės išskilę, vienas balsas pradėjo žvengti, o kartoninės dėžutės nė žymės nebebuvo likę. Brolis tą man prikišdavo, o aš atsikirsdavau, kad krautuvėjis visos naujos, net naujesnės, negu jo.

Kluono kampe, už daržinės, buvo kūdra. Prieš dvejis metus iškasė kitą anapus gatvės, o tą nusprendė panaikinti. Į ją pradėjo pilti visokias šiukšles ir atmatas. Vianą sekmadienį susirinkom apie tą kūdrą ir mėtėm akmenis. Dugne jau buvo daug visokių šiukšlių, ir kai įmesdavom akmenį, iš tamsiai gelsvo kūdros vandens ilgai kildavo burbulai. Iš pradžių tik jie mėtė, o aš grojau. Paskum ir man užėjo noras pamėtyti. Pas dėjau armonikėlę šalia šulinio ant akmens, prisirinkau akmenų ir ėmiau žaisti kartu su kitais. Puskum nubėgom pietų. Bevalgant atėjo svečių iš kito kaimo. Tėvui užėjo noras pasigirti mano mokėjimu, ir jis liepė man pagroti. Tada, apsigraibęs, atsiminiau, kad armonikėlę užmiršau prie šulinio. Nubėgau, bet ant akmens jos nebebuvo. Išgraičiau žolę, išžiūrinėjau po alyvomis. Atėjo brolis, motina, paskum ir tėvas su svečiais, bet armonikėlė buvo dingusi. Tada pasimaišė Narbutų Stasiukas ir pasakė, kad jis matęs, kaip aš įmetęs armonikėlę į kūdrą. Aš

be galo nustebau ir tvirtinau armonikėlę padėjęs ant akmens. Man pačiam jos buvo be galo gaila ir jutau, kad akys darosi pilnos ašarų. Bet Stasys tvirtino savo.

— Ar tu neatsimeni, kai turėjom visi mesti iš eilės po penkis akmenis? Tu teturėjai tik keturis. Aš gi aiškiai mačiau, kai išsitraukei armonikėlę ir greitai įmetei. Galiu parodyti ir vietą, kur ji įkrito. Va, čia, netoli vidurio. Gal pats nepasijutai.

Stasys buvo trejeta metų už mane vyresnis, ir juo visi patikėjo. Tuoju atsinešė grėblius ir pradėjo iš kūdros traukti visokias šiukšles. Stovėjau atsistojęs užpakaly visų, graibiau ranka po kišenę ir galvojau, argi galėjau nejučia įmesti. Pagaliau ir aš, paėmęs laisvą grėblį, patraukiau per kūdros dugną...

— Žiūrėkit, sako, kad neįmetė, o pats ieško, — sušuko tas pats Stasys.

Tada tėvas padėjo į šalį grėblį ir šaltai pasakė:

— Žinokis. Įmetei savo, ne mano. Bet daugiau neprašyk.

Ir žodį ištesėjo. Per Žolinę broliui nupirko gražią dvipusę armonikėlę, o man liepė atiduoti senąją. Bet ji buvo jau visiškai sugadinta ir nebe grote grojo, bet birgzte bebirzgė. Per kitas Kalėdas nupirko jam didelę tampomą dvieilę, o man vėl liepė atiduoti senąją. Tada paėmiau ją, nunešiau ir tyliai įmečiau į naująją kūdrą, į eketę. Po poros dienų tėvas paklausė, kodėl negirdi manęs grojant. Aš nieko neatsakiau. Tada jis uždraudė ir į rankas paduoti man didžiąją.

— Aš ir neimsiu! — sušukau ir išbėgau į kamaraitę.

Taip sunku, neapsakomai sunku buvo ant širdies. Visą naktį verkiau ir galvojau, jog tik brolis tegalėjo mano armonikėlę įmesti į kūdrą iš pavydo, kad geriau už jį groju.

Ir nors paskiau su broliu nesipykau, bet armonikėlė, kaip aštrus dygis, smigojo krūtinėje, ir aš negalėjau būti jam nuoširdus.

Prieš keletą metų, kai abu sugrižę į tėviškę vaikščiojom pakluonėmis, netyčia užėjom į tą kampą, kur anais laikais kūdra buvo, — paklausiau:

— Sakyk, juk tą armonikėlę tada tu paėmei?

Jis ilgai nieko neatsiminė ar dėjosi neatsimėnas. Ir kai jam viską išaiškinau, jis gynėsi neėmęs. Aš pats juk įmetęs. Iš pradžių nenorėjęs prisipažinti iš baimės, o paskum ir pats ėmęs tikėti, kad neįmetęs. Jam esą nuostabu, kad aš tokius niekus taip ilgai širdy laikas.

Aš su juo nesiginčijau, bet likau neįtikintas. Ir kai jis netikėtai mirė, berdamas paskutinę saują žemių ant jo karsto, norėjau išrauti iš širdies tą, nors laiko ir apdilintą, bet dar vis tebeduriantį dygį, kaip atleidimo ženklą, bet negalėjau. Jis pasiliko ir tebedygojo.

Kaip žaibas, kaip vienalytis vaizdas per akimirką perbėgo tie įvykiai, ir, kai Stasys paklausė, ką aš manas, kur toji armonikėlė galėjusi

dingti, greitai atsakiau:

— Brolis paėmė. Žinau jo būdą. Jis negalėjo pakešti, kad mažesnis daugiau gali, negu jis.

Stasys žiūrėjo į mane gudriu šypsuliu degančiom akim, kratė galvą ir tarė:

— Klysti!

Po valandėlės dar pakartojo:

— Klysti, bičiuli. Tai aš paėmiau. Man reikėjo peiliuko. O žinai, koks mano tėvas buvo šykštus — nieko nenupirkdavo. Banio vaikas turėjo tų peiliukų daug, ar tris, berods. Tai aš paėmiau tavo armonikėlę ir išsimainiau į peiliuką. Atsimeni, tą juodom kriauniukėm. Dar ir pats ne sykį su juo drožei, dūdeles krūmuose sukdavai.

Jis pasakojo šypsodamasis, lyg atsiminęs malonų atsitikimą, ir jo balse ir pozoj buvo pilna pasididžiavimo.

Mane užgulė sunkumas. Pirma galvojau, kad anoks sutramdymas neleido man pasiekti to, ką vėliau nepasiekti buvo per vėlu. Kai mano muzikiniai gabumai išryškėjo, aš jauėjau dvidešimtus metus, ir muzikinę techniką įgyti laikas jau buvo prabėgęs.

Tą išgyvenau nepaprastai sunkiai, kaip didelę ligą, ir visą kaltę dėjau ant brolio pečių, o dabar pajutau, kad savo santykius su broliu be reikalo kartinau.

— Ir mano brolis nieko nežinojo? — paklausiau.

— Nič nieko, — garsiai atsakė Stasys, ir jo akys dar labiau sublizgėjo, o už smagiai besišypsančių lūpų švietė baltutėliai dantys. Man dingterėjo, kad jie ir svetimą gerklę perkandę paliktų tokie pat balti ir gražūs. Ir šypsotūsi taip pat.

Norėjau jam pasakyti daug pikty žodžių, pritvinkusių rūsčios teisybės, bet gerklę suspaudė nematoma ranka, ir negalėjau ištarti nė vieno, nors galva ir širdis buvo pilna. Tik pažvelgiau į laikrodį ir pasakiau:

— Man reikia išeiti.

— Gerai. Dar vieną cigaretę, ir galėsi eiti. Paėmė cigaretę, užsirūkė, atsisveikino ir išėjo.

Užgesinau šviesą ir niekur nėjau. Man reikėjo be galo daug pergaltoti. Kitą popietį, artėjant tai valandai, kai jis buvo pratęs ateiti, pakilau ir išėjau. Grįžau tik po dešimtos. Jis ateidavo ir, neradęs, vėl išeidavo. Dieną irgi stengdavausi nesusitikti. Nekenčiau jo, norėjau kuo nors atlyginti už tą skriaudą, ir vaikščiojau piktas ir paniures.

Į kelintą dieną norėjau užsirašyti į galvą atėjusią mintį, bet niekur negalėjau rasti užrašų knygtės. Ji visuomet būdavo ant rašomojo sta-

lo, aš ją tam tyčia ir buvau pasidirbinęs — gero plono popieriaus, stipriais elegantiškais rusvo zamšio viršeliais. Į ją surašydavau visas atėjusias idėjas ir temas. O kai turėdavau laiko dirbti, ji man buvo lyg veidrodis.

Išieškojau visus kampus, išverčiau popierius, jos nebuvo niekur. Tada nuėjau pas Stasį ir pasakiau:

— Atiduok mano užrašų knygtę.

— Kokią? — nustebė jis.

— Tamsta nemanyk, kad taip lengvai išmainęs ant peiliuko mano muzikinę ateitį, tokiu pat būdu nusineši ir per keleris metus surinktą medžiagą kūrybai.

— Na, ši sykį tai pačiam visiškai galva susisuko, — garsiai juokdamasis atkirto jis. — Jokios tavo knygtės aš nemačiau.

Apsisukau ir išėjau. Net durimis trinktelėjau. Grįžęs parašiau skundą policijai. Aiškiai nurodžiau, ką įtariu ir įsakmiai pareikalavau iškrėsti.

Viršininkas skundo nenorėjo imti. Jis abejojo, ar verta dėl kokios knygiukštės tiek triukšmo kelti. Narbutą jis gerai pažįstas ir žinąs, kad jis nebus taip lengva apkaltinti. O jei nepasisektų, jis galės keršyti. O, jis galės padaryti tokių dalykų, kurie mums ir į galvą neateitų.

Bet aš nesileidau įtikinamas. Užteko. Reikalavau, kad viršininkas tik sąžiningai išpildytų savo pareigą.

— Gerai, — pasakė jis truktelėjęs pečiais. — Aš pasistengsiu padaryti, ką tik išmanysiu, bet kas iš to išeis, tai jau tamstos reikalas.

Jis pasiėmė du policininkus, ir išėjo, o aš grįžau namo. Žinojau, kad triukšmo bus, bet argi auka turiu būti vis aš?

Žmona ką tik buvo išsiplovusi kambarį ir šluostėsi rankas. Grindys tebebuvo drėgnos, ir oras kvėpėjo vandeniui, lyg sėdėtum ant kūdros krašto ir žiūrėtum, kaip šmėsčioja tamsios karosų nugaros. Tą pagalvojęs net nusišypsojau.

— Ar šita? — paklausė žmona ir parodė į stalą.

Ant stalo gulėjo knygtė.

— Atnešė? — paklausiau ir susijuokiau.

— Ne, radau už rašomojo stalo. Plaudama grindis truputį truktelėjau, ir iškrito, — ramiai paaiškino.

Buvau norėjęs prieiti prie stalo, pasiimti ją ir truputį pavartyti, bet nuo žmonos žodžių vietoje pastyrau, o Stasys Narbutas išaugo didelis ir platus. Ligi pat dangaus ir ligi abiejų horizontų. Jis pasidarė kaip siena, ir man nebeliko jokio kelio.

PAS LIETUVIUS ARTOJUS APSILANKIUS...

Reportažas ir nuotraukos «Mūsų Lietuvos» bendradarbio
POVILO VONŽODO

São Paulo ir Parana valstijų parubežyje, tarp Rio Itararé dešiniojo ir Rio Verde kairiojo kranto, 1932 metais apsigyveno pirmieji lietuviai kolonistai — naujakuriai — Antano Meškausko ir Gustavo Domino šeimos.

Vėliau lietuvių naujakurių skaičius išaugo iki 50 sodybų-kiemų. Kolonijos centru tapo Barão Antonina bažnytkaimis. Valdžios atstovu ir kolonijos reikalų vadovu, iki 1946 metų, buvo visų lietuvių gerbiamas ir mylimas p. Nabor de Vasconsellos, kuris ten vedė lietuvaite.

Pastarojo pastangomis, valdžios lėšomis, kolonijos centre yra pastatyta: ligoninė su apie 30 lovų, malūnas, lentpiūvė, ryžių valymo mašina, vatos skirstymo mašina, žemės ūkio mašinų ir traktorių nuomojimo stotis.

Susisiekimui palengvinti — valdžia pravedė bei pataisė visą tinklą vieškelių, pastatė naujų betoninių ir medinių tiltų.

Taip pat valdžia naujakuriams teikė visokeriopą medžiaginę pagalbą: žemės sklypai buvo duodami ilgamečiam išsimokėjimui. Kiekvienas naujakuris galėjo gauti lengvomis sąlygomis sėklų ir žemės, ūkio mašinoms bei įrankiams įsigyti paskolą.

Gydymas ir medicinos pagalba buvo teikiama nemokamai.

Metai iš metų lietuvių naujakurių gyvenimas gerėjo. Keli lietuviai, šalia savo žemės ūkio darbų, kolonijos centre pradėjo verstis prekyba bei pramone.

Tačiau 1938-39 metais kolonijoje ir apylinkėje ėmė siausti malarijos-drugio epidemija ir pakirto lietuvių kolonijos gyvenimą ir klestėjimą.

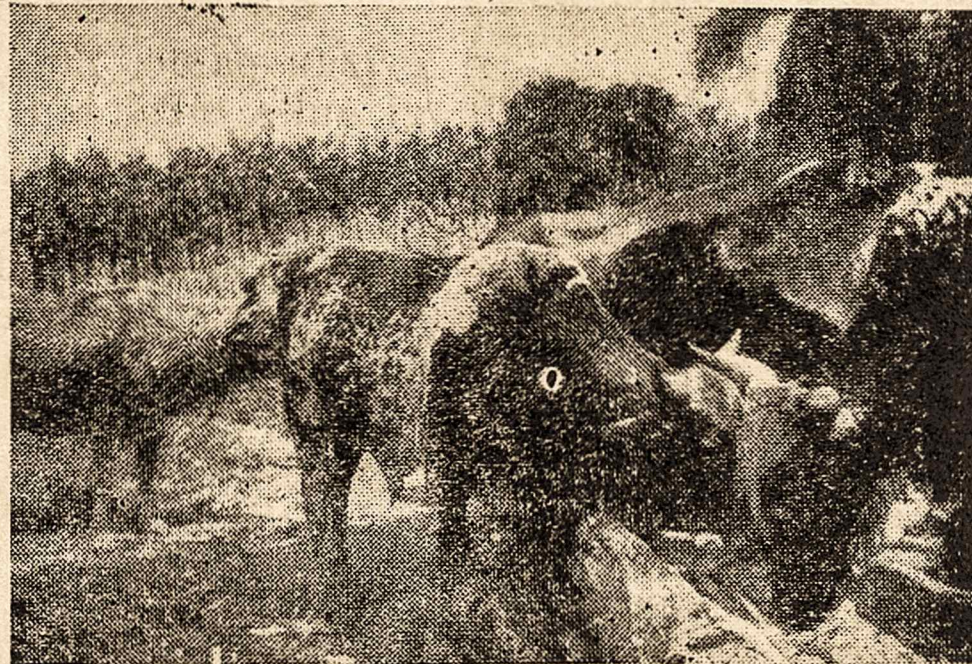
Beveik visiems naujakuriams teko persirgti ta bauria liga. Daugelis iš jų, nepakeldami ligos pasekmių, apleido sodybas ir persikėlė kitur gyventi.

Tačiau dalis atsparesnių ir atkaklesnių lietuvių (Lietuvoje buvusių žemdirbių) atlaikė visus tropikalinio klimato sunkumus, aklimatizavosi, priprato prie gamtos sąlygų ir liko gyventi iki šiai dienai.

Dabar kolonija priiskaito apie dvidešimt lietuviškų sodybų. Ten dar gyvena: Augustavičiai, Janušauskai, Talauskai, Kavaliauskai, Maciulevičiai, Adžiukauskai, Plačiakiai, Meškauskai, Dominai, Bartkai, Bujokai, Kinkai, Taraskevičiai, Turgušai, Trančūnai, Norbutai ir kt.

Kai kurie buvusieji kolonijos ūkininkai, dabar gyvenantieji São Paulyje, ir dar turintieji žemės nuosavybę, žada sugrįžti į savo

ūkius. Jie teigia, jog ūkininko rytdiena yra žymiai tikresnė, negu miestelėno.

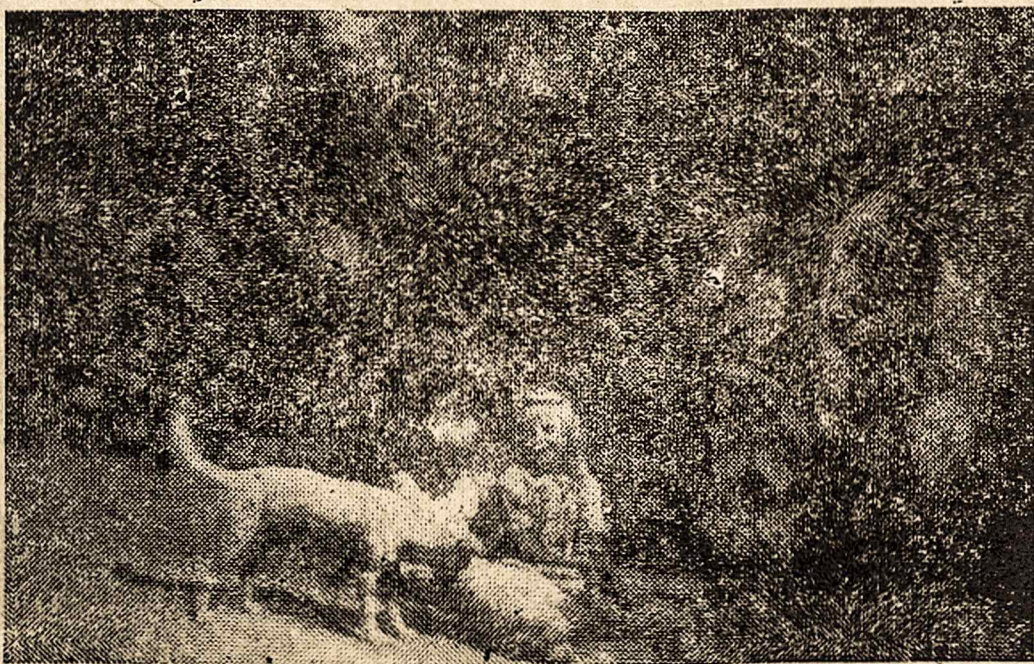
Kolonijos apylinkėje yra dvi elektros jėgainės varomos vandens pagalba, kurios teikia energiją ir šviesą gyventojų reikalams.

Ūkininkas Adžiukauskas turi pastatęs nuosavą vandens variklį, savo reikalams, kuris jam suka malūną ir elektros dinamą. Alfonsas Bartkus turi sunkvežimį savo ūkio reikalams, o atliekamu laiku patarnauja kaimynams.

Lankydamas savo tautiečius ūkininkus Brazilijoje, pajutau jų lietuvišką svetingumą ir brolišką nuoširdumą.

Ypač maloniai praėjo Velykų šventės lietuviškų papročių ir nuotaikos dvasioje.

Ūkininkas Adžiukauskas savo miške užmušė laukinę kiaulę, vadinamą Katetė, apie 100 kg svorio, o ponia Adžiukauskienė parvošė skanų kepsnį ir maloniai pavaišino. O skanumėlis to kepsnio... manau

(1) P. Maciulevičius «M. L.» bendradarbiui aprodo ryžių laukus. (2) Karvės šeramos druska. (3) P. Maciulevičių vaikučiai smagiai leidžia laiką

ne vienas miestelėnas paragavęs, liežuvį prarytų.

— Čia galima gyventi: laukai derlingi, turime gyvulių, javų, apsipratome su vietiniais gyventojais. Kad ne baimė prieš malarijos epidemiją. . . — pasakoja tautiečiai.

Be to, nusiskundžia, kad pasitraukus senam valdžios atstovui ir kolonijos reikalų vadovui p. Nabor de Vasconsellos, nuo 1946 metų valdžios įkurta ir ūkininkams teikiama pagelba — sušlubavo. . .

Daugumas pramonės ir žemės ūkio mašinų, nesant tinkamai priežiūrai, sugadinta, ir sutaisymu naujieji pareigūnai nesirūpina. Ligoninė liko be gydytojo, todėl svarbesnės ligos atveju reikia kreiptis į apskrities miestą Itaporangą.

Be to, miestelyje yra graži bažnyčia, tačiau kuni-

gas joje pasirodo retkarčiais. Tautiečiai pageidauja, kad kunigas apsigyventų nuolatos, arba bent dažniau apsilankytų.

Taip pat kolonijos lietuviai, nei prieš karą, nei po karo nematė kokio nors valdžios atstovo ar mokytojo.

O reikėtų kam nors retkarčiais apsilankyti, pasidžiaugti jų laimėjimais, ar bent šiltu žodžiu pagosti nelaimėje.

Juk ir jie mūsų broliai. . .

Velykų švenčių pramoga — šaudymas į obuolį.
Ryžių valymas p. Maciulevičiaus ūkyje.

Mažiesiems

Karolė PAŽÉRAITĖ

KERDŽIUS IR AVELĖ

Opa, opa, o -- čia — čia. . .
Mauna vilkas su pačia.
Rum — bum, bum — bum į karklus
Bijo gauti per nasrus

Paskui vejas la — pa — ta
Su ilgiausiaja lazda
Senis kerdžius klumpakojis
Baltas kelnes paraitojęs.

"Stok, vilkeli, pilksermėgi,
Kogi bėgi, kogi bėgi?"
Prašo kerdžius nusimineš,
Avelytės neapgynęs

"Atiduok man mano avį.
Nejau mėsyte tave žavi?
Tave gerbsiu, kaip karalių
Tų gauruotųjų avelių.

Tau nupinsiu aš vainiką" . . .
— Ne už dyką, ne už dyką! —
Šaukia vilkė už vyrelį.
Vilkas užimtas — negali.

Vilko dantys išgalasti.
Nor avies jis atsikąsti.
Senis kerdžiusatsiliko.
Tai bus balius, ir už dyką!

Leidžia auką iš dantų:
— Eik, pačiuot, prie palaikų! —
O avelė strikt — pastrikt
Bėga kerdžiaus pasitikt.

Senis kerdžius: "O čia — čia,
Lėk, avelė, tik riščia —
Nuniokiota, nupešiota
Vilko seilių apterliota."

O avelė mė — é -- é
Kur tyra tyra versmė?
Kad ir šalta ú — čia — čia
Pagrožėsiu paslapčia.

Vilkas vytųs gauruotgalvę,
Bet išgirdo šūvių salvę.
Tai eigulis ži — ži — ži
Drožia vilkui pamaži.

Opa, opa, o — čia — čia. . .
Mauna vilkas su pačia.
Rum — bum, bum — bum į miškus
Bijo gauti per nasrus.

Kas ten traška, kas ten brazda?
Ogi kerdžius meta lazda.
Avys burias mė — é — é. . .
Kaip sesytės mūsų gerklė?

Sesės mielos, mė — é — é.
Suskambės kita giesmė.
Senis kerdžius ir eigulis
Mus apsaugos nuo pilkulio.

Atsakymas Broliui

MIELAS BROLI!

Iš palmių aukštų pavėsio,
Nuo akmens šaltos uolos,
Aš su Tavim pakalbėsiu,
Miels broliu, iš Lietuvos.

Pilnas skausmo Tavo laiškas.
Pilnas ryžto ir kančios,
Atplazdeno tartum, paukštis
Iš anapus užtvaros. . .

Gaila, brolis jo neskaitė,
Nes jau metai keleri
KZ-lagerio jis raiste
Mirė baisia mirtimi. . .

Pyksti, broli, kad iškrikom
Į užjūrio mes kraštus. . .
Bet mums nieks daugiau neliko
Norint gelbėti vaikus,

Kad nemirtų jie iš bado,
Nepražūtų šaliai mūs,
Agentai raudonų rado
Vokietijoje mus visus. . .

Ne veltui Višinskis rėkė,
Reikalavo mūs gražint. . .
Liūdininkais esam sviete,
Kaip jie nori Jus naikinti!

Tu žinai, kad partizanais
Buvom: brolis, aš ir Tu!
Pamiršai tai, broli mano,
Kad visi buvom kartu.

Švietė gaisrai naktį nykią.
Rusai bėgo į rytus.
Komunistai dar palikę,
Žudė mūsų tautiečius.

Partizanais gynėm šalį,
Gynėm pastatus, tiltus.
Vilniuj, Kaune, broli mano.
Daugel krito brolių mūs.

Mes tikėjom: švinta laisvė
Mūs šalelei mylimai, —
O gaisrų baisia pašvaistė
Nupleškėjo mūs kaimai.

Už lenkų pašautą prūsą
Žuvo brolių mūs šimtai. . .
Vokiečiai, lenkai ir rusai
Persekiojo mus aklai.

Tu žinai, kad generolas
Rinko vyrus šaliai gint. —
O rudi velniai galvojo,
Kaip visus mus išnaikinti!

Siundė lenkus Vilniaus krašte,
Davė ginklus, kad žudyt'. . .
Varė vyrus mūsų plikus,
Kad mums baimės įvaryt'. . .

Reicho darban kišo, gaudė,
O Lipuvkoj. . . Ar žinai? —
Kas dešimtą jie sušaudė,
Kai į frontą mūs kariai

Atsisakė eit kovoti,
Mirt už reikalus rudos
Vokietijos. SS-stoti
Nenorėjo ir palikti Lietuvos!

Mes — ainiai šalies didvyrių,
Karžygių šalies ainiai. . .
Ne, broleli, — mes nemirę
Mūsų šaliai mylimai!

Iš šalies gimtos, brangiosios
Neišbėgom, kaip bailiai.
Aukso laisvei iškovoti
Mes išėjome tiktai.

Pagalvoki, broli mielas,
Ar teisingai Tu rašai? —
Jei visa tauta mes žūsime, —
Dings tėvynė amžinai!

Tu rašai: reikėjo likti,
Miškuos, pelkėse; kovoj
Skirtą dalį pasitikti
Ir numirti Lietuvoj. . .

O jei būtum visi likę,
Kas pasauliui mūs kančias
Būt paskelbęs? Kas būtų vykęs
Atstovaut mūsų teises?

Tu kovoji, broli mano,
Su ginklu gimtuos miškuos, —
Mes čia dirbam, kiek išmanom
Dėl brangios mūsų Lietuvos.

Tu žinai: juk Kinų siena
Supa Lietuvą mūsų. . .
Kas gi dirbtų čia kasdieną,
Kad prašvistų mums rytai?

Mes ir čia nemiegam, broli,
Nepamirštam Lietuvos:
Už jūs reikalus kovojam,
Ginam reikalus tautos.

Tu žinai, — yra visokių. . .
Bet negalima sakyti,
Kad visi mes šioki-toki, —
Tu taip, broli, nemanyk!

Oi, nelinksmos čia mūsų dienos, —
 Ažuols uoloj neprigis!
 Ašaros vilgo blakstienas,
 Tik namie nurims širdis!

Nežinai Tu, mielas broli,
 Kiek stovyklose žmonių
 Minta pusbadžiu. . . Kiek nori
 Svetimi išrinkt vergų. . .

Mus čia skringais vis tardė,
 Ir grąsino, mėtė vis. . .
 Dar šiandien kraujuose verda
 Prisiminius tai širdis!

Duonos kąsnis kartus buvo.
 Mes ne žmonės, — numeriai. . .
 Daug kam viltys dūžo, žuvo. . .
 Baime stingo sąnariai. . .

Nepyk, broli, ir nebarki,
 Kad mes esam šiuos kraštuos.
 Mūs tik maža liko. . . Tarki:
 "Brolis brolių turi guost!"

Gana barnių ir intrygų!
 Gana partijų kovos! —
 Laisvė, meilė ir brolybė
 Težyd' vardan Lietuvos!

Po pasaulį mes iškrikę:
 Seni, nauji išeiviai. . .
 Gimtinė, tėvai paliko. . .
 Kenčia broliai čia, tenai. . .

"Ar sulauksim laisvės ryto?"
 Nusimineš Tu sakai. . .
 Kam tad brolių tiek daug krito?
 Kam tos aukos tiek apščiai?

Tikėk: grįš laisvužė šaliai!
 Grįšim, broli, į namus. . .
 Pasiguosim mūsų dalia,
 Guosime vieni kitus. . .

Jeigu, broli, Tu be meilės
 Šiandien laišką mums rašai,
 Tirps kasdien mūsų gretos, eilės...
 Netvirti būsim visai!

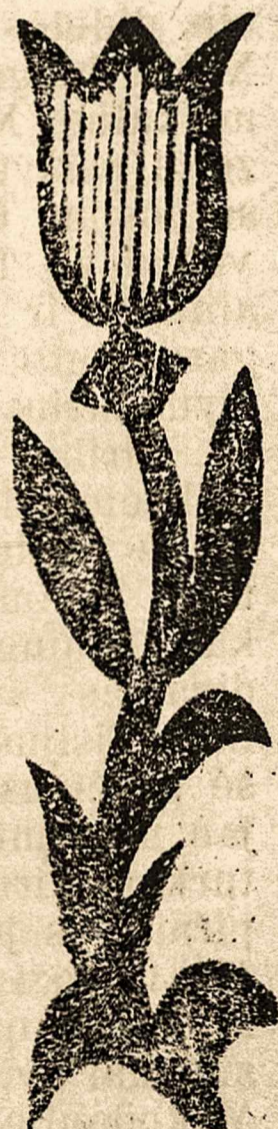
Kam visi tie kartūs žodžiai?
 Esam broliai tos šalies. . .
 Jei viens kito neužjausim, —
 Svetimi mums nepadės!

Per erdvių plačiuosius tolius
 Tiesiu, broli, ranką Tau, —
 "Už Tėvynę, už senuolius
 Ir už laisvę! — " Atsakau. . .

Ir tikėk: išauš vėl rytas!
 Susitiksim su daina!
 Būsi laisvas! Būsi kitas! —
 Tai tikiu aš —

Elena.

Venezuela, 1949 m.

"LAISVOJI" MAKEDONIJA

Imperialistinės Sovietų Rusijos pastangos per "Laisvosios Graikijos" partizanus dar daugiau įsistiprinti Balkanuose, prie Viduržemio jūros, jau trys metai neduoda teigiamų rezultatų. Gruobonis nerimsta, ypatingai dabar, kada iškilus nesutarimams su Maskvos auklėtiniu Jugoslavijos diktatorium, jau taip artima Rusijos carų svajonė — tvirtai įsigalėti Balkanuose vėl nyksta dūmais...

Ir viso pasaulio spaudoje pradėjo mirgėti žinios apie naujos valstybės — "Laisvosios" Makedonijos sukūrimą. Kiekvienam verta pažvelgti į šitos gražios, kalnų ir lygumų šalies istoriją, į makedoniečių herojines ilgų šimtmečių kovas dėl laisvės, į trumpas laisvės ir nepriklausomybės prošvaistes, į kančias ir aukas sudėtas ant tėvynės laisvės aukuro, nes makedoniečių — bulgarų tautos istorija turi daug panašumo mūsų tautos kovoms ir pastangoms dėl laisvės.

Makedonijos valstybės atkūrimas jos istorinėse sienose, būtų didelis smūgis visiems jos kaimynams iš kurių tektų paimti po didelį teritorijos gabalą. Bet sovietai turėdami savo žinioje šitą Balkanų širdį, su jos uostais, jau taptų ir Viduržemio jūros ir visų Balkanų šeimininkais. Amžių bėgyje Makedonija, stovinti ant tautų vieškelio ir vieniems okupantams pakeičiant kitus, įsigijo labai mišrų tautinį charakterį, bet vis dėlto galima drąsiai tvirtinti — Makedonija, tai Bulgarijos širdis, kuri jos sunkiose dienose kėlė, gaivino ir ugdė šitą narsią ir kultūringą tautą.

Jau prieš tūkstantį metų, Bulgarijos Imperijos klestėjimo laikais (valdant carui Borisui ir jo sūnui Simanui), kada Bulgarijos garbė sklido po visą Rytų Europą, Makedonija davė pirmuosius Bulgarijos šventuosius (pripažintus šventais ir Romos Katalikų Bažnyčios) šv. Kirilą ir šv. Metodijų, kurie sudarė bulgarų kalbos raidyną, išvertė Šventąjį Raštą ir bulgarų kalbą tiek iš kėlė, kad ji ir šiandien yra bažnytinė Rytų slavų-stačiatikių kalba. Makedonija davė jau tais laikais eilę įžymių rašytojų, turėjusių savo raštais didelės įtakos visoms slavų tautoms. Jau XII a. bulgarai turėjo savo ištobulintą literatūrinę kalbą. XIV a. pabaigoje turkų Sultonui Bajazetui pasivergus Bulgariją, mažutė Makedonija su sostine Ochrida dar ilgai didvyriškai gynė savo laisvę. Ir vėliau turkų, ar serbų vergovėje, alinama ir žlugdoma Makedonija tebešvietė bulgarų tautai gražiausiu kultūros švyturiu, davė įžymiausius laisvės kovotojus ir veikėjus. Kaip šv. Kirilas ir šv. Metodijus pavertė Bulgariją krikščioniškosios kultūros centru, taip makedonietis sostinės Ochridos vyskupas šv. Klemensas buvo visame tuolaikiniame pasaulyje žinomas, kaip ugingas tikėjimo skelbėjas ir buvo net vadinamas "šventąja tikėjimo liepsna" Makedonietis Pojisijus (vienuolis iš Atomo), XVIII a. parašė gražiausią bulgarų tautos istoriją, sužadino jau merdinčią bulgarų tautos sąmonę kovai prieš turkus. Pirmoji bulgarų kalbos gramatika, pačios pirmosios jų knygos buvo parašytos makedoniečių Chadži Jokimo ir Kirilo Tetovo. Iš Makedonijos kalnų, per ilgus vergovės amžius, neužgesinamai švietė bulgarų laisvės kibirkštys ir tik Makedonija įžiebėdavo tuos šimtus gaisrų — re-

voliucijų, norint nusiųpurtinti despotišką turkų pavergėjų jungą. Jeigu šiandien dar yra neišnykusi laisvės ugnis sovietų pavergtoje bulgarų tautoje, jeigu ir iš viso yra keletas milijonų žmonių, kurie save vadina bulgarais, tai tik didvyriškos Makedonijos dėka.

Nors šiandieninė Makedonija yra gyvenama labai mišrių tautų: bulgarų (vadinamų dar pomakais) turkų, graikų, rumunų, čigonų, albanų, Ispanijos žydų, Kaukazo čerkėsu, vis tiek ji savo istorine praeitimi, tiek tautine dauguma yra bulgariška. Bet taip pat Makedonijos valstybės sukūrimą smarkiai pajustų ir graikai, nors čia jie ateiviai iš Mažosios Azijos, kada po pirmojo pasaulinio karo graikams pralaimėjus prieš turkus, virš pusės milijono graikų buvo perkelta į jiems atitekusią Vakarinę Makedoniją, su nuo Bulgarijos atplėštu Salonikų uostu.

Nors 1778 m. San Stefano sutartimi Bulgarija atgavo laisvę, bet heroiškoji Makedonija buvo palikta po turkų jungu. Tas iššaukė eilę sukilimų ir karų, po ko nelemtas Berlyno Kongresas Bulgarijai palieka iš keturių milijonų gyventojų tik pusę milijono, tai jau tik kaž kas panašaus į valstybę — pati valstybės širdis Makedonija paliekama turkams. Makedoniečiai rengia sukilimą po sukilimo. Pažymėtinas vysk. Natanaalo vadovaujamas sukilimas įvykęs Rasločiuje, kuris baigėsi kruviniausiomis represijomis ir po to daugiau 10.000 tremtinių apleido savo tėvynę, kad vestų prieš pavergėjus kovą už savo gimtinės išlaisvinimą.

Tremtiniai nepamiršo savo gimtojo krašto, prislėgto vergovės naštos, bet įsijungė į aktyvią kovą, ne ginklais, tam jie buvo per silpni, bet kultūrinę kovą. Vėliau dalis jų slapta grįžo į savo tėvynę ir kėlė pavergtų tautiečių dvasią, ugdė tautinę sąmonę. Ir neilgai trukus visa Makedonija vėl suliepsnojo sukilimu. Ir šitame 1903 metų sukilime makedoniečiai išstatė 26.000 sakilėlių prieš 300.000 turkų armiją. Sukilimas liepsnojo nuo rugpiūčio iki spalio mėnesio. Makedoniečiai laimėjo per 150 kovų, bet pagaliau didvyriškos Makedonijos bulgarų jėgos nusilpo. Sukilimas buvo numalšintas žiauriausiomis priemonėmis. Sudeginta tūkstančiai namų. Per 100.000 gyventojų liko be pastogės, tūkstančius išpiovė turkai, o kiti pabėgo į kalnus ir užsienį. Vėl atsirado 40 000 tremtinių iš Makedonijos. Sukilimas nepavyko, bet viso pasaulio užuojauta ir simpatijos buvo Makedonijos bulgarų pusėje. Turkiją užplūdo protestų ir pasipiktinimo šauksmų audra, bet... diplomatija laimėjo ir «šaltasis karas» užgėso, nes pasaulis tik žodžiais, ne veiksmais užstojo nekaltai skriaudžiamus bulgarus. Pasaulio diplomatiją niekada nejudina marės garuojančio nekaltos kraujo... Ar gi dabar kitaip?

Ar didvyriška tauta lūžta po nors ir tragiškiausio pralaimėjimo? Nekeuomet! Makedonija visomis jėgomis kratėsi turkų (kaip lietuviai rusų) jungu. Makedonija kovojo. Vienais tik 1907 metais ir tai turkų duomenimis, makedoniečiai kovojo net 74 kovose su turkų kariuomene. O 1908 metais, pasinaudodami "Vienybės ir Pažangos" partijos ir "Jaunųjų Turkų" sąjudžio įvykdyta revoliucija, makedoniečiai jau atvirai pa-

reikalavo autonomijos. Ir vėl turkai pritaikė žiauriausias represijas: 5.000 makedoniečių buvo nukankinta, vėl naujos tremtinių minios, vėl kraujas... ašaros... ir finale — vergovė.

Makedonijos bulgarų gyventojų masinės žudynės, negalėjo leisti Bulgarijai ramiai žiūrėti į savo brolių kančias ir jie susijungė su graikais ir serbais palaužia Turkiją, bet... grobio nepasidalindami susirieja savo tarpe. 1912 metai atnešusieji Bulgarijai laimėjimą prieš Turkiją, priartinusi ją prie Makedonijos prisijungimo, II-jo Balkanų karo metu, vėl sunaikina jos viltis ir Makedoniją pasidalina buvę jos sąjungininkai — graikai ir serbai. Makedonijos sostinė Ochrida Monastyrius ir kitos bulgariškos žemės atitenka Serbijai, o visa Vakarinė Makedonija su Salonikų uostu, kaip skanus kąsnis tenka Graikijai, nors tada ten graikų buvo vos keli procentai. Laikotarpyje nuo I-jo pasaulinio karo iki II-jo, bulgarai jau nustojo svajoti apie didingą caro Simano laikų imperiją, o vieno tetroško: išlaisvinti savo brolius makedoniečius iš graikų ir jugoslavų jungo. Deja, penkis amžius vilkusi Makedonija turkų priespaudos naštą, kovojusi ir lūžusi, bet tvirta dvasioje, dar I-jo pasaulinio karo metu tikėjosi išsikovoti laisvę ir 120.000 makedoniečių armija kovojo bulgarų kariuomenės eilėse, deja... laisvės net ir miražo nepamatė. O pamotės ranka vienodai kieta ir sunki, nežiūrint kaip ji besivadintų: turkas, jugoslavai-serbas ar graikas. Belgrade buvo šaudomi Makedonijos studentai, Salonikuose kariami makedoniečiai laisvės kovotojai. Iki pat II-jo pasaulinio karo Makedonijos emigrantai — tremtiniai būdami gerai organizuoti, nepaliaujamai kovojo dėl savo tėvynės bent autonomijos. Pačioje Makedonijoje per revoliucijas, pasikėsinimus, žudynes makedoniečių bulgarų beliko tik apie vienas milijonas. Pusė milijono yra tremtyje. Tremtinių paliktuose namuose įsikūrė per 600.000 graikų tremtinių iš Mažosios Azijos ir per trisdešimt metų pietvakarių Makedonija jau visai virto graikiška. Ar ne tą patį žiauriausiomis priemonėmis vykdo dabar sovietai ir mūsų tėvynėje? Ir kiek ten bebus lietuvių po 30 metų?..

Sovietinė Rusija aklaiai vykdydama dar caro Aleksandro III jo (1883 m.) Balkanų politiką ėmėsi rizikingo žygio, sukurti "laisvą" Makedoniją. Bet neurime pamiršti, kad jai teks pirmiausia susikibti su savo "mokiniu" Tito ir iš jo "pasiminti" 900.000 makedoniečių, paskui truputį mažiau iš graikų, ir likutį iš bulgarų. Paskui nereikėtų pamiršti, kad makedoniečiai - didvyriška ir laisvę mylinti tauta ir ten nebus lengva rasti Peleckinių iškamšų. Jie myli savo tėvynę ir dėl jos aukojasi, kaip nei viena kita tauta. Jie atjaučia ir remia savo brolius, dešimtmečiais truncančioje tremtyje ir jie viską aukoja ne tik tautos laisvei, bet ir jos kultūros kėlimui. Ir kada kaimyninė Serbija ramiai "gyvena" su 67% analfabetų, tai Makedonija jaudinasi dėl 7% beraščių. Turkų vergovės laikais (1909 m.) Makedonijoje jau veikė 1400 mokyklų, 93 gimnazijos, 13 licėjų, su 90.000 mokinių, 2300 mokytojų. Ir visa tai pasiekė pavergta, slėgiama, persekiojama makedoniečių — bulgarų tauta, skęstanti sukiliuose ir revoliucijose, maudoma nekaltųjų kraujuje. Visa tai sukūrė savo aukomis, niekeno neparemiama, tik vieno milijono gyventojų tauta! Ir išlaikė savo patrijotų tautiečių sudėtomis aukomis. Štai — makedoniečių patrijotizmas! Tokia

yra Makedonija.

Trumpai apžvelgę šitos būsimos "Laisvosios Makedonijos" valstybės praeities bruožus, tuojau matome, kad sovietinis imperializmas su savo analfabetiškumu, kruvinu kumščiu, neturi ko daug viltis iš Makedonijos valstybės, nes pirmąja proga jie pasinaudos, kad jų laisvė būtų bolševizmui kapas...

Grižtant iš trumputės ekskursijos po Balkanų kalnus ir lygumas gražiojoje ir kenčiančioje Makedonijoje, atgal į S. Paulo lietuvių koloniją, man liūdna ne dėl amžinų skriaudų ir neteisybų, ne! Bet dėl mūsų lietuviško veikimo. Esame veiklūs, kaip ir tinka kovojančios tautos emigracinei grupei. Makedoniečiai turkų vergijoje išlaikė tūkstančius mokyklų, mokytojų, laikraščių, draugijų, slaptą kariuomenę... O mes kieto lėtargo sapnus sapnuojame ir sapnuose matome savo lietuviškas mokyklas, laikraščius, knygas, gimnazijas, klubus, poilsio namus, savas ligonines, bendrabučius, taupomas kasas... Matome šviesų, išmokslintą ir lietuvišką priaugančiąją kartą — jaunimą... Daug gražių dalykų galime pamatyti sapnuose... Bet realybėje? Ak, galėtume: nemenkesni ir mes už tuos Makedonijos bulgarus būti! Neištižėliai ir ne kvailiai, bet... kam gi to reikia? Ar negeriau susiėjus truputį pasirieti, Jonui šaukti, kad Petras neveikia, o Petru atvirksčiai... Kam gi mums kultūra, švietimas, patrijotizmas, kova dėl tėvynės laisvės ir mūsų pačių gerovės? Bendra, vieninga, organizuota ir šventa tautinė veikla? Kam ir kam visa tai? Juk mes neesame kokie ten bulgarai... Mes tik lietuviai. Liūdna...

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

«MŪSŲ LIETUVA» GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKRAŠČIŲ KIOSKUOSE ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE Prie pašto Avenida Săo Joăo PRAÇA DA SĖ Viduryje aikštės kioske SIUVYKLA VILNIUS Av. Duque de Caxias, 237 BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir José Paulino kampas.

JOTEIKOS RESTORANE R. dos Italianos, 711 ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto CASAS SĂO JORGE R. Săo Caetano, 526 ir 510 MOÓCA prie autobuso 93 sustojimo vietos VILA ANASTACIO pas platintojus

VILA ZELINA Largo Săo José prie autobuso sust. vietos ir Mokus lietuvių mokykloj pas Bronių Stankevičių, rua Lituania, 67.

RIO DE JANEIRE «Mūsų Lietuva» galima nusipirkti arba užsiprenumeruoti pas A. Gauliă Rua Piratini, 371 — casa 1.

Berlyno blokada nuimta

Gegužės mėn. 12 d. rusai panaikino Berlyno blokadą. Taip pat ir anglai su amerikonais nuėmė kontrablokadą. Tačiau dar nereikia, kad su blokados nuėmimu būtų visi klausimai išspręsti.

Nervų arba "šaltasis karas" netik kad nesibaigs, bet dar gali būti sustiprintas. Tai matyti iš rusų maršalo Sokolovskio pareiškimo, puolančio vakarų demokratijas.

Nors Berlyno blokada ir nuimta, tačiau vakarų sąjungininkai Berlyno oro tilto nepanaukins, nes nujaučia, kad oro tiltas gali būti reikalingas.

Nėra dolerių - nėra darbo

Amerikoniškų firmų fabrikai Brazilijoje su Amerika, už įvežtas prekes iš Amerikos, turi atsiskaityti doleriais. Bet tų dolerių Brazilijoje nėra tiek, kiek reikalinga išmokėjimams užsienyje.

Amerika kruzeirų neima, nors amerikoniškos firmos jų turi pakankamai.

Sąryšyje su dolerių trūkumu General Motor bei Ford automobilių fabrikai atleidžia daug darbininkų.

Reikalams sutvarkyti vien General Motor yra reikalingas virš 200 milijonų dolerių, tuo tarpu Brazilija iš tarptautinio fondo balandžio mėn. tegavo 15 milijonų dolerių.

Tačiau šis krizis yra tik laikinas. Daromi žygiai finansinius sunkumus išlyginti.

Prestes Maia - U.D.N. kandidatas

Buvęs S. Paulo miesto prefeitas ir S. Paulo miesto planuotojas Prestes Maia yra União Democrática Nacional

kandidatas į S. Paulo valstijos gubernatorių.

Kinijoje

Paskutinėmis žiniomis Kinijoje vėl bus atnaujintos derybos tarp nacionalistų ir komunistų.

Changai miestas yra smarkiai komunistų atakuojamas. Tačiau ar kris Changai, tai jau kitas reikalas.

Sudegė Torino futbolo Komanda

Italijos futbolo nugalėtojas "Torino" praėjusią savaitę grįždamas lėktuvu iš Portugalijos, prie Turim miesto, atsimušė į vienos bažnyčios bokštą. Lėktuvas užsidegė ir lėktuvę buvę 29 futbolistai žuvo.

Trumpai

— Iš Graikijos pranešama, kad rytinėje Albanijoje koncentruojami partizanai, kurie bet kuriuo momentu gali įsiveržti Graikijon.

Graikijos vyriausybė prie Albanijos pasienio pasiuntė sustiprintą sąrybę.

— Pabaigoj gegužės mėnesio Paryžiuje susirinks Amerikos, Anglijos, Prancūzijos ir Rusijos užsienių reikalų ministrai ir tarsis Vokietijos bei Austrijos klausimais.

Nuo šios konferencijos, kaip sako Bevinas, gali priklausyti pasaulio taika ar karas.

Anglijos užsienių reikalų ministras lankosi Vokietijoje.

Jo tikslas, kaip spėjama, pasimatyti su atsakingais rusų pareigūnais.

— Jau galutinai priimta Vokietijos konstitucija.

Vokietija bus federalinė demokratinė respublika. Visos teisės priklauso tautai. Vėliavos spalvos paliktos Weimaro konstitucijos: juoda, raudona ir aukso

Neseniai į centrinės belaisvių pereinamąsias stovyklas Ulme, Hersfelde ir Friedlande tarp kitų iš Rusijos grįžtančių belaisvių atvyko ir 400 Orgre "auklėtinių".

Orgre yra vietovė šalia Rygos, kurioje ruošiami komunistiniai propogandistai siuntimui į Vakarus. Minėtieji Orgre "studentai" yra daugiausia vokiečių karo belaisviai, baigę aukštąsias komunistinio mokymo So vietų Rusijoje.

Jau anksčiau į vakarų Vokietiją buvo siunčiami taip vadinami "antifai". Jie tačiau jokių specialių mokymų nebuvo baigę ir jų veikla pasibaigdavo grįžimu į Vokietiją. Visiškai kitoki yra "Gorkio" ir "Orgre" auklėtiniai. Visų pirma visi be išimties yra faktiški komunistai. Jau jų išorinė išvaizda rodo juos ne paprastus belaisvius. Kiekvienas jų turi pakankamai baltinių ir kitokių kasdieninio vartojimo daiktų. Jie visiškai neatrodo numaitinti — jų sveikatos stovis puikiau-puikiasias. Savo studijų 12-16 mėnesių laikotarpyje jie nedirbo jokių fizinių darbų.

Jie yra pasiruošę visokiems nemalonumams ne tik su savo vakarinėse zonose gyvenančiais antikomunistais, artimaisiais, bet ir su pačiais komunistais, nes esą Vakarų Vokietijos komunistų partija einanti klaidingu keliu ir jai turinti būti gražinta "aiški rytietiška disciplina".

Artimiausiu laiku į Vakarų Vokietiją turi būti įgabenta apie 3000 tokių aktyvistų. Jų pirmutinė pareiga įsijungti į policiją ir spaudą. Toliau jie turi stengtis patekti ir į kitas partijas. Jie turi žinoti, jog, ir Vakarų Vokietijoje būdami, jie yra stropiai sekami sovietų žvalgybos, kuri yra visuomet pasiryžusi veiksmui, jei tik aktyvistai bandytų nukrypti nuo "linijos".

Jų pareiga ne tik komunistų tarpe, bet ir visose vietose, savo pokalbiuose, viešose politinėse diskusijose ir kitur ugdyti "tautinį pasipriešinimą", griauti vakariečių politiką, trukdyti Marshallio plano vykdymą, rengti "Reimano stiliaus" susidūrimus ir kt.

"Vienintelė kovos priemonė prieš kolonijalinę vergiją yra generalinio streiko galimybė" — sako komunistas Koenen. (Ž)

Sunkus kelias Tėvynėn

SOVIETAI NELEIDŽIA APLANKYTI LIETUVOS

Komunistų ir jos kontroliuojamose laikraščiuose apšėiai žinių apie tai, kaip Lietuvoje, neva, dabar geras, šviesus gyvenimas. Jeigu taip viskas gerai okupuotoje Lietuvoje, tai, rodos, reiktų tik kviesti lankytojus, laikraštininkus, kad jie savo akimis įsitikintų.

Tačiau taip nėra: lankytojams įvažiavimo vizos neduodamos. Š. m. kovo mėn. 13 d. Dr. J. Prunskis kreipėsi laišku į sovietų ambasadą Washingtone, klausdamas, ar jis galėtų gauti vizą aplankyti Lietuvą. Atėjo laiškas, iš sovietų ambasadės išsiųstas kovo 25 ir rašytas pirmojo sekretoriaus Levo S. Tolokonnikovo vardu.

LAIŠKO VERTIMAS

"Tamstos laiškas sąryšyje su Tamstos kelione į Sovietų Sąjungą buvo gautas. Nors mes suprantame šio vizito svarbą, mums gaila jus painformuoti, kad mes nesame pozicijoje jums pagelbėti šiame reikale. Asmens, norintieji aplankyti mūsų kraštą privatiniais tikslais, normaliai turi įvažiuoti į Sovietų Sąjungą kaip turistai per Keliavimo Agentūrą "Intourist".

"Karo metu ši organizacija savo darbą pertraukė ir jo iki dabartinio laiko neatnaujino. Tuo būdu privatinė piliečių kelionė bus galima, kai Intourist Agentūra pradės savo funkcijas.

Vienu žodžiu, viza aplankyti Lietuvą, ar šiaip jau įvažiuoti Sovietų Sąjungon, neduodama. Būk tai neduodama dėl to, kad "Intourist" agentūra neveikia. Ar bereikia kvailesnio aiskinimo ir pasiteisinimo? Kam čia žmonėms akis muilinti: pasakyti, kad Maskva draudžia bet kam įvažiuoti į Rusiją ar į bet kurį kitą sovietų pavergtą kraštą, ir baigta.

Kada komunistų agentas Bimba važiuo į Lietuvą, tai jam nereikėjo nei "Intouristo", nei nieko, bet kritiškai galinčio pažvelgti asmens sovietai į Lietuvą nėra įleidę nė vieno. Lietuva šiandieną nuo pasaulio atskirta geležine uždanga, joks Vakarų žurnalistas negali ten įvažiuoti, niekas savo giminių negali aplankyti. Sovietai plėšia Lietuvą ir žudo žmones, todėl bijo, kad kas jų juodų darbų nepamatytų.

"Sovietams nereikia "Intouristo", kada jie siekia priversti grįžti tremtinius, kurie pasiekę Lietuvą visiškai priklauso nuo jų malonės, kuriuos gali išvežti į Sibirą, į Vorkutos kasyklas ar kitus vergų darbus, taip saktant — duodami leidimai įvažiuoti tik į vieną pusę, tačiau jokiū būdu neįleidžiama tų, kurie galėtų sugrįžti ir pasauliui pasakyti, kaip baisiai žudoma Lietuva. Įsidėmėtina, kad maskoliai, atsakydami į raštą dėl kelionės į Lietuvą, vartoja posakius "mūsų kraštas". Vykdydami carų imperialistinę politiką Lietuvą vadina "naš kraj".

Komunistai dabar dejuoja, kad nepratėsimos vizos į USA atsilankiusiems raudoniesiems svečiams, bet jie patys kitiems tai visai vizų neduoda.

(Draugas — 82 nr.)

Atlanto Paktas ir Lietuva

Baltijos atstovai įteikė pareiškimus

Balandžio 4 d. Washington'e įvykdyta Šiaurės Atlanto sutarties pasirašymo ceremonija aktyvaizdoje didelio skaitliaus liudinikų, kurie buvo tam tikslui pakviesti. Tarpe tų liudininkų buvo prezidentas Trumanas, vice-prezidentas Barclay, daugelis kitų aukštų pareigūnų, taipgi senatoriai ir kongresmonai. Kviestųjų liudininkų tarpe matėsi daugelis diplomatinių misijų šefų, jų tarpe trys Baltijos atstovai: Lietuvos Ministeris Žadeikis, Latvijos Charge d'Affaires A. Dinbergs, Estijos e. p. Charge d'Affaires J. Kaiv.

Baltijos oficialūs reprezentantai sia proga įteikė Valstybės Sekretoriui Dean G. Athesonui adresuotus savo tris identiškus pareiškimus. Pabaltiečių ofic. atstovų pareiškimas apibūdina Atlanto Paktą kaipo drąsų žingsnį visuotinos taikos naudai ir kaipo itin svarbų faktorių va-

karinių demokratijų pokarinės politikos, siekiančios patikrinti laisvę ir saugumą Šiaurės Atlanto srities valstybėms prie kurių, geografiškai imant, priguli ir Baltijos kraštai.

Lietuvos Ministro pareiškimė kad Lietuvos pavergimas yra perilgai užsitęsęs. Sovietams sulaužant Atlanto Charto non — aggrendizement pasižadėjimą (jau neminint kitų sutarčių sulaužymo), kad dėl tos besitęsiančios neteisėtos okupacijos Lietuvoje, Lietuvai nebuvo progos laisvai ir atvirai pasisakyti dėl kalbamo Pakto reikšmės. Lietuvos Ministro pareiškimė reiškia įsitikinimo, Paktą pasirašiusios dvylika demokratiinių valstijų sieks teisingos taikos ir kad todėl tokiai taikai nebus aukojama pagrindinės laisvės ir teisės tų tautų, jų tarpe ir Lietuvos, kurios laikinai jų neteko dėl pavartojimo prieš jas prievartos, ir kad kalbamas paktas eventualiai turės teigiamos įtakos į išlaisvinimo tebelaukiančių tautų ateitį.

L. P. Ž.

700.000 lietuvių

Nukankinta ar ištremta į Sibirą, rašo "New York Times" ir "New York Herald Tribune", sąryšyje su VLIKo pirm. prel. kun. Mykolo Krupavičiaus atvykimu į JAV.

Toliau rašoma, kad prelatas Krupavičius 1917 metais, bolševikų revoliucijos metu, sovietų valdžios buvo nuteistas mirti dėl siekimo Lietuvai nepriklausomybės.

1942 mt., nacių okupacijos metu, jis buvo geštapo, kartu su buv. prez. K. Grinium ir buv. žemės ūkio ministriu J. Aleksa suimti už pasirašymą ir įteikimą protesto prieš masinį Lietuvos žydų naikinimą.

1945 metais, amerikiečių kariuomdnei išlaisvinus, jis perėmė vadovauti Išlaisvinimo Komitetui, sudarytam iš 10 politinių partijų, kuris yra įsikūręs Pfulingene, prancūzų zonoj.

Minimo Komiteto uždavinys, kaip pamini laikraštis, dirbti politinėj ir diplomatinėj srityje, palaikant ryšį su krašto viduje esančiu rezistenciniu judėjimu. Nors jau bolševikai esą sunaikinę keturis pogrindžio veiklos komitetus, tačiau rezistencija liekanti ir toliau stipri.

Rio de Janeiro

"DAINAVA" JAU UŽREGISTRUOTA

Rio de Janeiro Lietuvių Kultūrinė Sąjunga "DAINAVA" balandžio mėnesį užregistruota Teisingumo Ministerijoje, turi visas juridinio asmens teises.

Dabartinę valdybą sudaro: J. Malaiška, A. Gaulia, K. Gaulia, O. Lastauskienė, V. Strimaitis. Revizijos komisija: Albinas Šniukšta, B. Malaiškienė.

"Dainavos" iniciatyva buvo suruoštas įspūdingas 16 Vasario minėjimas.

Gegužės mėn. 15 d. ruošia Motinos Dienos minėjimą, kurio programoj bus pritaikintų kalbų, eilėraščių, deklamavimas, choras, tautiniai šokiai.

Minėjimas įvyks rua Santa Luzia 686, 15 val.

Reikšmingu faktu Rio de Janeiro lietuvių kolonijos gyvenime reikia laikyti choro suorganizavimą, kuris jau spėjo gražiai užsirekomenduoti.

Nors choras nėra gausus, jį sudaro apie 30 asmenų: 20 vyriškų ir 10 moteriškų balsų, bet sumanaus ir energingo dirigento p. J. Malaiškos vadovybėje, išpildo ir nelengvų dalykų.

Visas vargas, kad repeticioms neturi nei patalpų, nei piano. Piano atstoja akordeonas.

Rio de Janeiro lietuvių kolonija nėra skaitlinga — vos keletas šimtų žmonių, išsiskirsčių po milijoninį didmiestį. Toliau atstumamas apsunkina ir kultūrinį veikimą. Tačiau žinant kolonijos sąstatą, inteligentines pajėgas, nemažos dalies ekonominę pajėgumą, suteikia vilties laukti kultūrinio veikimo pagyvėjimo.

Krsp.

— Patirta, kad prieš keletą dienų, Rio de Janeiro, Gėlių saloje išlaipintas dar vienas karo tremtinių trispirtas. Lietuviai sudaro apie 40 asmenų.

Gegužės mėn: 3 d., iš tremties, per Italiją, į Rio de Janeiro atvyko 38 lietuviai, daugumoje su šeimomis.

Būtent: Ambrozaičių šeima iš 3 asmenų, Bernodaičių — 4 asmenų, Butavičių — 3 asmenų, Kabinskių — 5 asmenų, Leviskių — 4 asmenų, Mitulių — 3 asmenų, Merkusevičių — 2 asmenų, Norkų — 3 asmenų, Pranckevičių — 5 asmenų, Pundzevičių 3 asmenų.

Pavieniais atvyko Antanas Masiulis, B. Baranauskas ir Mališkienė.

Imigracijos Departameto pranešimu, naujai atvykusieji į Campo Limpo bus atvežti ateinančią savaitę.

MISIJOS

Lietuvių katalikų žinia pranešama, kad misijų pradžia Vila Zelinoje bus ateinanti sekmdienį gegužės mėnesį 15 d.

Pirmoji savaitė yra skirta moterims ir mergaitėms, antroji — nuo 22 ligi 29 d. gegužės mėn. — vyrams.

Nuo 29 gegužės ligi 5 birž. misijos bus Vila Anastazijoje, ten gyvenantiems lietuviams.

Misijas ves šiomis dienomis iš Amerikos atvykęs misijonierius Tėvas kun. J. Kidykas S. J.

Naujai susikūrus "Dainavos" d—jos lietuvių choras, vadovaujamas p. J. Malaiškos, kuris atliko 16 Vasario iškimėse meninę dalį — dainas ir tautinius šokius.

Foto — K. Vosylius

16 Vasario minėjimas Rio de Janeiro lietuvių kolonijoje. Lietuviai po pamaldų prie bažnyčios Largo da Lapa. Foto — K. Vosylius

Lietuviai katalikai nepraleiskite taip retos progos dalyvauti misijose, nes šios misijos yra pirmos misijos mūsų kolonijoje lietuvių kalba.

GRAŽI SUKAKTIS

«Mūsų Lietuvos» skaitytojas p. Aleksandras Petkevičius, gyv. Vila Zelinoje, Av. Zelina — nr. gegužės mėn. 14 d. minės 60 m. amžiaus sukaktuves.

Aleksandras Petkevičius yra Lietuvos kariuomenės savanoris — kūrėjas. Neįriklusomybės kovose dalyvavo a. a. pulk. Petruičio vadovaujame pulke viršilos laipsnyje ir aktingai kovėsi su lenkais, bermontininkais ir kitais Lietuvos priešais. Už sumanumą ir kovingumą buvo apdovanotas pasižymėjimo ženklais.

Kovoms apimus, ilgesnį laiką tarnavo 2 p. p., Kaune, liktiniu viršila.

Apleidęs kariuomenės eiles, atvyko Brazilijon, kur gyvena apie 20 metų.

Jubilijatui ats. viršilai p. Aleksandrui Petkevičiui, švenčiant tokią gražią 60 metų sukaktį, linkiu daug laimės ir sveikatos, o garbingi D. L. K. Algirdo pulko Nepiklausomybės kovų žygiai lai būna gyvenimo siekiu svečioje žemėje.

Į KVIETIMĄ

Palaikyti lietuvių tremtinių spaudą pirmas atsiliepė p. Juozas Matelionis, vienas iš pirmųjų «Mūsų Lietuvos» steigėjų ir leidėjų, užsiprenumerodamas Vokietijoje, Augsburgėje leidžiamą įdomų laikraštį «Žiburius».

Reikia tikėtis, kad p. Matelionio pavyzdžiu paseks ir kiti

tauriečiai.

«Žiburius» galima užsiprenumeruoti pas kun. P. Ragažinską V. Zelinoje asmeniškai, o paštu — Caixa Postal 4118, S. Paulo.

— Sumainyti aukso žiedus ruošiasi: Pranas Galinskas su Konstancija Veiveryte, abudu iš Vila Zelinos, Jonas Keicorius

16 Vasario paminėjimo Rio de Janeiro Garbės Prezidiumas. Iš kairės į dešinę: p. p. adv. J. Našliūnas, Estijos konsulas K. Ast, kun. J. Janilionis, Lietuvos atstovas dr. F. Mejeris, I. Dubauskas ir Ozolinš latvių

iš Vila Lucijos, su Angele Kšivickaite iš Vila Americana.

Mus pasiekusi liūdna žinia dėl

SERAPINO MATELIONIO

mirties.

Ponų Matelionių šeimoms, netekus mylimo nario, liūdesio dienoje siunčiame nuoširdžią užuojautą.

B. Aires E. P. JUREVIČIAI

SKAUDI ŽINIA

P. Marija Ambrazevičienė gyv. V. Zelinoje, iš Lietuvos gavo pranešimą, kad jos sesutė Viktorija Bacevičiūtė ir švogeris Jurgis Bacevičius, gyvenęs Sasanavos parapijoje, Mariampolės apskr., yra mirę.

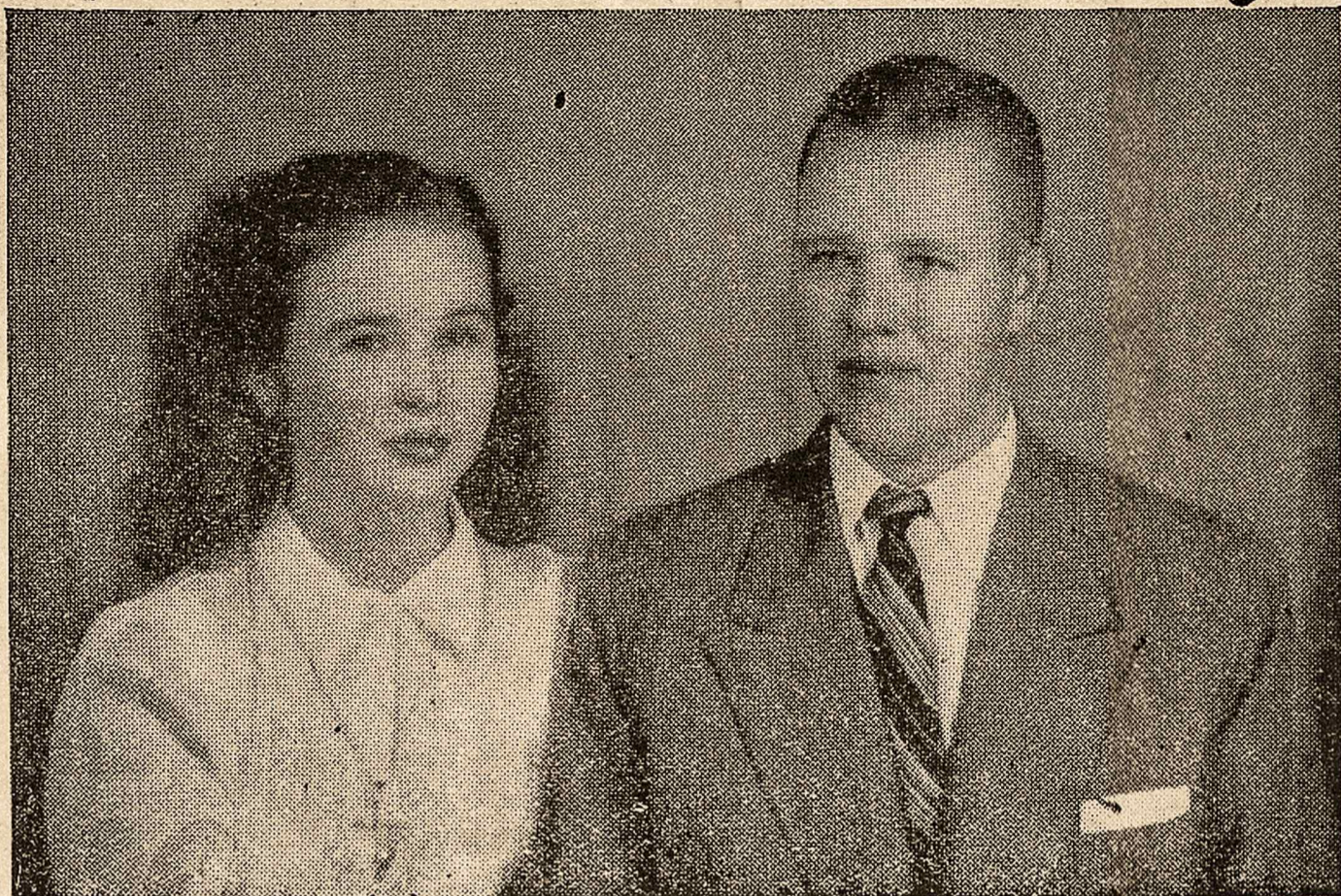
Bacevičiai prieš karą gyveno Luksemburge, parvyko Lietuvon atostogų. Bet dėl karo negalėjo atgal sugrįžti.

Jurgis Bacevičius buvo bolševikų nužudytas, o Viktorija Bacevičiūtė, sniego pusnyuose užpustyta, mirė nuo šalčio. Trys sūnūs liko Lietuvoje, o vienas nuvyko Amerikon.

PRANEŠU

Giminėms ir pažįstamiems, kad už Lietuvoje žuvusią sesutę VIKTORIJĄ BACEVIČIENĘ ir švogerį JURGI BACEVIČIŲ, birželio mėn. 2 d. 7 val. ryto, V. Zelinos lietuvių bažnyčioje bus atlaikytos ekzekvijos.

MARIJA AMBRAZEVIČIENĖ — BACEVIČIŪTĖ

VYTAUTAS VIGELIS IR ADELIA VAITKEVIČIŪTĖ šį šeštadienį, gegužės mėn. 14 d., Vila Zelinos lietuvių bažnyčioje sumainys aukso žiedus. Vytautas Vigelis yra žinomo lietuvių batų įmonės fabrikanto Jono VIGELIO sūnus. Jaunavedžiams linkime saulėto ir laimingo gyvenimo.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Gegužės mėn. 8 d. V. Zelinoje įvyko Motinos Dienos minėjimas.

Minėjimas pradėtas pamaldomis ir bendra šv. Komunija 7 val. ryto. Po piet, 15 val., V. Zelinos mokyklos batalpose, pritaikinta programa motinoms pagerbti.

Ta proga kalbėjo kun. P. Ražinskas, p. E. Antanaitienė. Meninę programos dalį išpildė kolonijos dainininkai bei solistai: p-lė J. Joteikaitė, p. K. Ambrazevičius, p. O. Žibienė.

P. Mg. Vinkšnaitienė skaitė eilėrašį «Motina».

Eilėraščius deklamavo mamų mažosios dukrelės: A. Antanaitytė, D. Borkevičiūtė, S. Bo-

guslauskaitė.

Programos vedėju buvo N. Antanaitis.

MOTERŲ DĖMESIUI

Šį sekmadienį, gegužės mėn. 15 d. 3 val. po piet, V. Zelinos mokykloje, šaukiamas Lietuvių Kat. Moterų Draugijos susirinkimas.

- Gegužės mėn. 8 d. įvyksime iš tremties atvykusių (DP) lietuvių susirinkime, misijonierius kun. J. Kidykas S. J. įdomiai painformavo apie lietuvių gyvenimą Amerikoje.

Gegužės mėn. 1 d. Vila Zelinoje mirė Motiejus Grieščius, 68 metų amžiaus, kilęs iš Dublių.

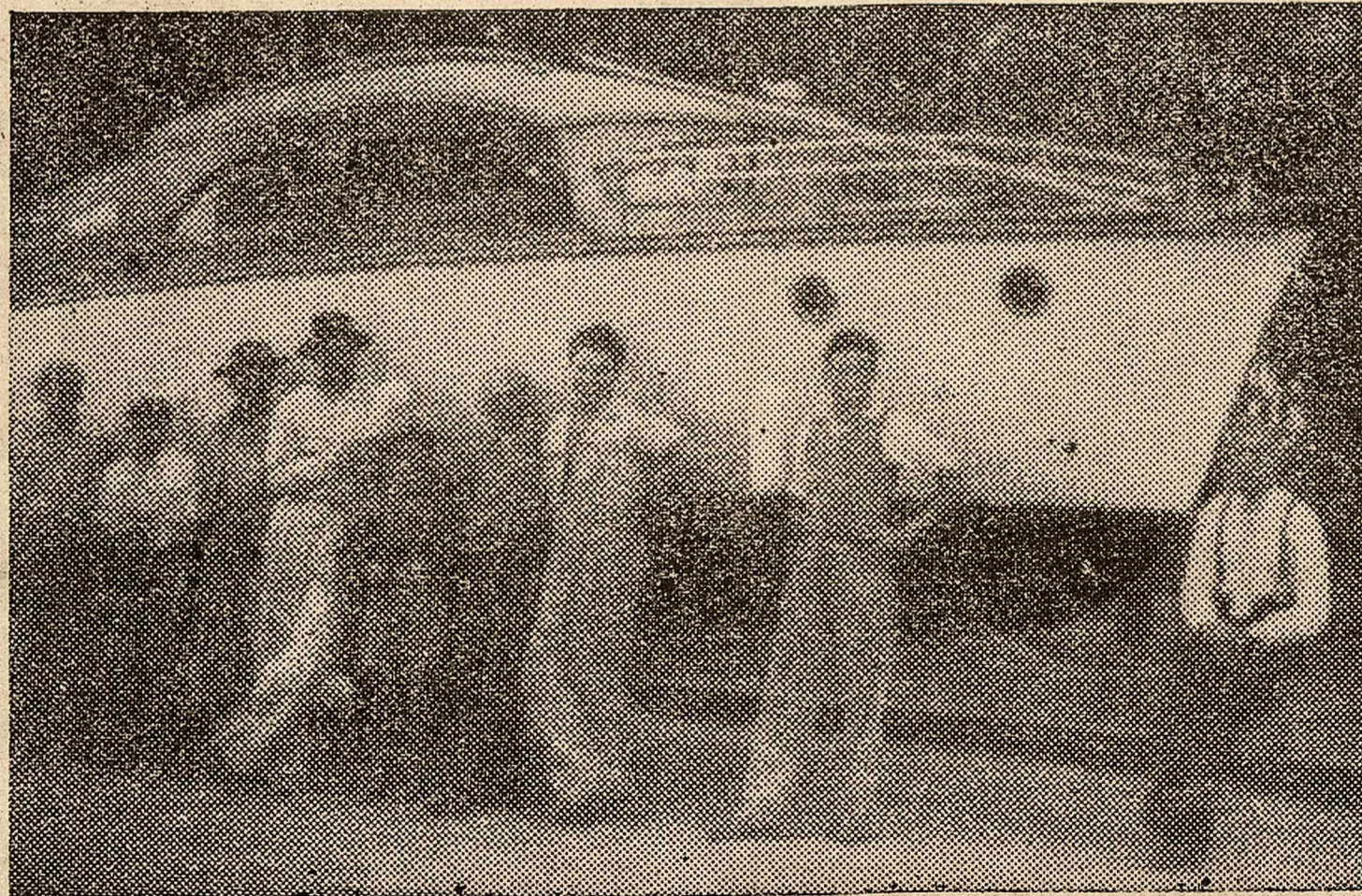
— Gegužės 7 d. Vila Anastazijoje širdies liga mirė Juozas Audickas, 47 m. amž., kilęs iš Biržų apylinkės.

P. MYKOLAS ŪSELIS, žinomas lietuvis biznierių, Santo Amaro Avenida de Pineiro 631/41 turi didelę motorinių laivelių statybos įmonę.

Toje srityje jau dirba apie dešimt metų. Darbų ir užsakyimų turi daug, nes pats šeimininkas tame darbe turi įgudimo.

Šioje nuotraukoje matome užbaigtą motorinį laivelį.

Pirmas iš dešinės — p. Ūselis su grupe darbininkų.

linksmas KAMPELIS

VENGRIJOJE

Vienas Budapešto miesto gyventojas, naujojo režimo paverstas ubagu, neberasdamas jokios kitos kitos išeities pramisti, nutarė koku nors būdu patekti į kalėjimą, kad pasislėptų nuo šalčio ir gautų kokios nors sriubos pasrėbti.

Išėjęs į miestą, jis eina viena gatve ir rėkia:

— Šalin Sovietų Rusija!

Staiga vienos kepyklos durys atsidaro ir pasirodęs duonkepys bruka rankon jam duonos ir prašo:

— Drauge, imk šią duoną ir eik rėkti į kitą gatvę.

Nusivylęs, miestietis nuėjo į kitą kvartalą, kur pakeliui susidūrė su eiseną: manifestantai nešė raudonas vėliavas, Stalino portretus ir didelius plakatus, garbinančius sovietus.

Atsistojęs eisenos priešaky po raudonom vėliavom, jis iš naujo pradėjo rėkti:

— Šalin Sovietų Rusiję! Te-

gyvuoja Amerika!

Tada šalia jo ėjęs vienas manifestantas bakstelėjo ir sušnibždėjo jam į ausį:

— Būk atsargus! Užpakaly trečioje grupėje, penktoje eilėje ketvirtas iš dešins, man atrodo, yra komunistas.

ČEKOSLOVAKIJOJE

Du čekoslovakai susitinka sau šio mėnesį ir, vienas kitą sveikindami su Naujais Metais, linki geriausių metų:

— Aš linkiu, - sako pirmasis, - kad visi pereitų metų eidieji įvykiai pasikartotų.

— Ar tu pasidarei komunistas? — nustebeš klausia antrasis.

— Ar tu negaivoji, kaip būtų puiku, jei užsienių reikalų ministeris iššoktų per langą, jei teisingumo ministeris būtų pasodintas į kalėjimą, o «prezidentas» atsistatydinęs numirtų . . .

MĒGINK SAVO LAIME

Bendruomenės choras norėdamas įsigyti piano, leidžia loterijon 6 lempų radio, Zenith firmos, su moderniška vitrola. Rifos kainą tik Cr.\$5,00. Už Cr.\$5,00 gali laimėti radio su vitrola. Pats pirk ir kitam patark.

Rifų galima gauti pas Bendruomenės choristus, klebonijoje, vyrų brolijos narius.

P A I E Š K O J I M A S

Andriulienė Ieva, gyv. V. Zelina, Av. Zelina 150 nr.,

i e š k o

brolio Antano sūnaus — RAČKAUSKO Vaclovo, apie 40 metų, gyv. Buenos Aires, Argentinoje. Smulkesnis adresas nežinomas.

Paieškomas arba turintieji apie V. Račkauską kokių nors žinių, - maloniai prašomi atsiiepti sek. adresu:

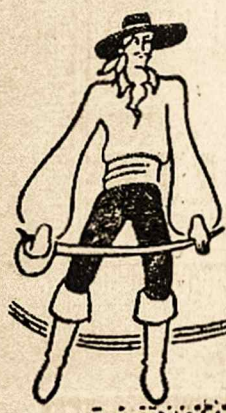
«Mūsų Lietuva», S. Paulo, Caixa Postal 371.

PAŠTO DĒŽUTĒ

Petras Kaunas, neseniai atvykęs iš tremties, prašomas atsiimti laišką iš «Mūsų Lietuvos» redakcijos.

APLANKYKITE

Naujai įrengtą ir
jaukiai dekoruotą
RESTORANĄ

Chopp
PIRATA

Lietuviški valgiai. Malonus patarnavimas. Jauki aplinkuma. Pavyzdinga švara. Kainos prieinamos.

Praça Carlos Gomes, 180 - Tel. 6-2843 - S.Paulo

KOMERCIANTŲ DĒMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

RUA VENDA NOVA, 116 - V. ZELINA

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

UŽSAKYKITE

"MŪSŲ

LIETUVA"
SAVO PRIETELIAMS

CASAS
SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.

KRAUTUVĖS:

Largo do Cambucy, 105
Rua São Caetano, 526
Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RAŠTINĖ:

Rua Javaés, 719
São Paulo

Kelionės ir Ekskursijos

Brazilijoje ir užsienyje
Lėktuvu, traukiniu ir laivu
Bilietai, laivokarčių ir kitų reikalingų
kelionės dokumentų paruošimas.
Rezervavimas bilietų ir įteikimas į namus.
Darbas sąžiningas ir patarnavimas
garantuotas.
Tą viską atlieka oficialiomis kainomis.

Transatlantica - Turismo

R. DOM JOSÉ DE BARROS, 264 - 3.º AND. S. 305
Tel. 4-5931

LIETUVISKAS RESTORANAS
VALGYKLA

POVILO JOTEIKOS

Skani pietūs, vakarienė,
užkandžiai, gėrimai, silkės,
lietuviški kopūstai, agurkai
košelienu, pizza napolitana

RUA DOS ITALIANOS, 711 - BOM RETIRO
Is Lgo. S. Bento eina onibusai 70 ir 71 iki galo. - Bondé 55

Savi pas savuosius

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.
RUA VENDA NOVA, 116 - SÃO PAULO - VILA ZELINA